

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 60/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 5 Co 309/2016 z 24. mája 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkové okolnosti veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 3. februára 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ostatných príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:
3. Sťažovateľ bol v právnom postavení žalobcu v spore o zaplatenie náhrady škody na zdraví na Okresnom súde Topoľčany (ďalej len „okresný súd“). Rozsudkom z 18. marca 2016 okresný súd čiastočne vyhovel žalobe a uložil žalovanej (spoločnosť Allianz – Slovenská poisťovňa a. s.) povinnosť zaplatiť sťažovateľovi náhradu za bolesť vo výške 5 259,76 €, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2 586,28 € a zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 2 220,10 €. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, sťažovateľovi nepriznal nárok na náhradu trov konania.

4. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa napadnutým rozhodnutím potvrdil rozsudok okresného súdu z 18. marca 2016, a to aj v časti, v ktorej okresný súd zamietol nárok sťažovateľa na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a na jej zvýšenie, ktoré vychádzali z lekárskeho posudku MUDr. Danice Caisovej. Dovolanie sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v namietanej časti rozsudkom č. k. 3 Cdo 213/2017 z 30. septembra 2019 zamietol (sťažovateľ nesprávne uvádza, že ho odmietol ako neprípustné, pozn.).

5. Okresný súd vo svojom rozsudku v relevantnej časti odkazoval na znalecký posudok znalca MUDr. Šimona Kónyu, ktorý obsahoval aj pripomienky žalovanej k sťažovateľom predloženým lekárskeho posudkom. Okresný súd neakceptoval posudok MUDr. Caisovej a v ňom uvedené bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia sťažovateľa, pretože jeho obsah spochybnil aj znalec MUDr. Kónya, podľa ktorého sa u sťažovateľa bezprostredne po nehode a ani počas hospitalizácie nevyskytli (a neboli diagnostikované) žiadne psychické problémy.

6. Krajský súd považoval rozsudok okresného súdu za vecne správny, stotožnil sa s ním v celom rozsahu. Pri posudku MUDr. Caisovej sa stotožnil s náhľadom okresného súdu na využiteľnosť jeho záverov. Posudok sa mu javil ako účelový, pretože sťažovateľ po nehode ani počas hospitalizácie netrpel žiadnymi psychickými problémami, kvôli ktorým by musel vyhľadať psychológa až v Košiciach, hoci mal špecializované pracoviská k dispozícii v blízkosti svojho bydliska.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

a) Všeobecné súdy odmietli riadne a vecne sa zaoberať časťou nároku, svojvoľne označili riadny lekárskeho posudok MUDr. Caisovej za účelový bez akéhokoľvek odborného podkladu či dôkazu, svojvoľne prijali námietku žalovanej. Týmto nerešpektovali procesné záruky zabezpečujúce kvalitu súdneho procesu podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, § 206 a § 207 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Svojvoľne a bez odborného podkladu hodnotili lekárskeho posudok a na takomto hodnotení odmietli vecne skúmať podstatnú časť uplatneného nároku sťažovateľa.

b) Súdy odmietli i dokazovanie na odborné posúdenie oprávnenosti námietky žalovanej.

c) Sťažovateľ so žalovanou nemali rovnaké postavenie, pretože sťažovateľovo tvrdenie o existencii sťaženia spoločenského uplatnenia v psychickej a sexuálnej oblasti súdy svojvoľne odmietli a námietku žalovanej o účelovosti tvrdenia a dôkazu nekriticky a bez dôkazu akceptovali.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozsudkom krajského súdu potvrdzujúcim rozsudok okresného súdu.

9. Na tomto mieste je vhodné zdôrazniť, že ústavný súd nie je súdom vyššej inštalácie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto dôvodu ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav

a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

10. Vyhodnotenie, ktorá skutočnosť tvrdená a dokazovaná v civilnom súdnom konaní je pre rozhodnutie vo veci samej významná a ktorá nie, je doménou rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu však nemožno odňať právomoc kasačného zásahu do tohto hodnotenia vtedy, keď je v rozpore so zákonným príkazom vyjadreným v § 191 CSP v miere spôsobilej postaviť konanie i jeho výsledok do pozície nespravodlivosti a neobjektívnosti. Uvedené zákonné ustanovenie upravuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov, ktorá napriek pomenovaniu nevytvára všeobecnému súdu priestor pre ľubovoľné (svojvoľné) hodnotenie dôkazov. Práve prípadná svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov je nežiaducim prvkom v súdnom konaní, ktorý zakladá nielen rozpor postupu a naň nadväzujúceho súdneho rozhodnutia so zákonom, ale aj so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, lebo svojvôľa konajúceho súdu je hrubým narušením spravodlivostnej kvality a objektivity súdneho rozhodovania. V opačnom prípade by sa právomoc ústavného súdu odôvodnená požiadavkou ochrany základných práv a slobôd uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy stala neúčinnou (m. m. I. ÚS 211/2012, III. ÚS 90/2015, ZNaU 39/2015).

11. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednaniu ústavnej sťažnosti je vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, ktorých uplatnenie sťažovateľovi právny poriadok priznáva. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania (§ 355 CSP), prípadne (za splnenia zákonom stanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 419 CSP (pozri mutatis mutandis napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)] ako mimoriadneho opravného prostriedku, a to za situácie, že tento opravný prostriedok je účinný na ochranu sťažovateľom označených práv (I. ÚS 47/2020, III. ÚS 35/2019, I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019, I. ÚS 146/2018).

12. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

13. Ústavný súd preto preskúmal ústavnú sťažnosť s osobitným zameraním na argumentáciu namietajúcu nedostatky napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Namietané porušenia označených

práv napadnutým rozsudkom krajského súdu podľa ústavného súdu patria medzi ústavnoprocené nedostatky v dôkaznom konaní (porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, porušenie princípu opomenutého dôkazu a pod.), ktoré môžu vyústiť do porušenia práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti; uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017).

16. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí poučil strany sporu, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 419 CSP prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k vyčerpaniu právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, spomenul vyčerpanie riadnych aj mimoriadnych prostriedkov.

17. Na účely preverenia tohto tvrdenia sťažovateľa ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Sťažovateľ vo svojom dovolaní upriamoval pozornosť na neprihliadanie krajského súdu na posudok MUDr. Caisovej pri posudzovaní výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a jeho označenie za účelový, hoci zákonným spôsobom nebol spochybnený znaleckým posudkom znalca z príslušného odvetvia. Sťažovateľ celú svoju argumentačnú líniu viedol výlučne v rámci nesprávneho právneho posúdenia v rozpore so zákonom č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov. Najvyšší súd takto formulované námietky sťažovateľa považoval za spochybňovanie správnosti záverov znaleckého dokazovania a v dôsledku toho aj hodnotenia vykonaného dokazovania, a preto s poukazom na svoju úlohu ako odvolacieho súdu viazaného skutkovým stavom považoval takúto argumentáciu vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod za irelevantnú.

18. Ústavný súd porovnal sťažnostné námietky (zhrnuté v časti II tohto uznesenia) a zákonný rámec prípustnosti dovolania (interpretovaného v zmysle judikatúry ústavného súdu). Aj bez toho, aby

ústavný súd vstupoval do výlučnej právomoci dovolacieho súdu posudzovať podmienky prípustnosti dovolania, bol zistený prienik pri dvoch čiastkových zložkách práva na spravodlivý proces. Ide o zákaz svojvôle (vo vzťahu k hodnoteniu dôkazu) v kontexte práva na rovnosť strán. Toto zistenie dáva ústavnému súdu dostatočný dôvod na prijatie predbežného a formálneho záveru o prípustnosti dovolania, ktorý je potrebné pre účely splnenia podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti vysloviť. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu teda sťažovateľ disponoval účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý riadne nevyčerpal (m. m. I. ÚS 331/2020).

19. Hoci sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie a jeho dovolacia argumentácia mohla poslúžiť aj na odôvodnenie prípustnosti dovolania podaného z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (o čom svedčí v konečnom dôsledku i obsah ústavnej sťažnosti), prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v ňom sťažovateľ neuplatnil. V skutočnosti (z materiálneho hľadiska) preto dovolanie z dôvodov zmätočnosti (v zmysle § 420 CSP) nepodal. Nevyužil teda právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, pričom ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že tak konal z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde).

20. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, bol príslušný rozhodovať najvyšší súd. Ingerencia ústavného súdu do rozhodovacej činnosti krajského súdu nie je v danom prípade namieste. Ústavný súd preto považoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu za neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2021

Libor DULÁ
predseda senátu